

Warszawa, dnia 27 lutego 2002 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej p. J. W.,
wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt. SK 6/02)

Stosownie do zlecenia z dnia 12 lutego 2002 r. uprzejmię przedstawiam następującą opinię w sprawie skargi konstytucyjnej p. J. W. z dnia 26 sierpnia 2001 r., zawierającej wnioski o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją szeregu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 29 stycznia 2002 r. odmówił nadania dalszego biegu tej skardze, z wyjątkiem zarzutu niezgodności art. 139 § 1 Kpc z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem Skarżącego, rozwiązania przewidziane w art. 139 § 1 Kpc stanowią pogwałcenie „prawa do rzetelnej informacji, bez której nie istnieje jawny, rzetelny i sprawiedliwy proces sądowy”.

* * *

Zaskarżony przepis określa sposób postępowania z pismem sądowym, które nie może być doręczone adresatowi w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających (art. 131 - 138 Kpc). W takim przypadku pismo należy złożyć w urzędzie pocztowym lub lokalu urzędu gminy. Jednocześnie na drzwiach mieszkania adresata lub w skrzynce listowej należy umieścić zawiadomienie o złożeniu pisma w miejscu wyżej wskazanym.

Dyspozycja art. 139 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego ma na celu zapobieżenie sytuacji, w której kontynuacja postępowania sądowego byłaby niemożliwa z powodu niedoręczenia pisma adresatowi przez pocztę, komornika lub przez woźnych (art. 131 § 1 Kpc) w sposób określony:

- 1) w art. 132 § 2 Kpc (wręczenie adresatowi pisma bezpośrednio w sekretariacie sądu),
- 2) w art. 135 Kpc (doręczenie pisma w mieszkaniu, miejscu pracy lub tam, gdzie się adresata zastanie),

3) art. 138 Kpc (doręczenie dorosłemu domownikowi, a gdyby go nie było - osobom wskazanym w tym przepisie, jeżeli nie są one przeciwnikami adresata w sprawie i podjęły się oddania pisma).

Doręczenie w sposób wskazany w wymienionych przepisach – bezpośrednio adresatowi, jak i za pośrednictwem innych osób – jest doręczeniem faktycznym. Jeżeli nie istnieje żadna możliwość doręczenia faktycznego, ustawa (art.139 § 1 Kpc) nakazuje dokonać określonego zespołu czynności, który jest równoznaczny z takim doręczeniem. Zakłada się, że adresat w określonym (w przepisach wykonawczych ¹⁾ terminie odbierze pismo sądowe złożone w urzędzie pocztowym lub urzędzie gminy, przeczytawszy uprzednio zawiadomienie umieszczone na drzwiach jego mieszkania lub w skrzynce listowej. Pismo nie odebrane w tym terminie jest zwracane sądowi z odpowiednią adnotacją¹⁾.

Wbrew twierdzeniu Skarżącego, zaskarżony przepis nie pozostaje w kolizji z art. 45 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym każdemu przysługuje prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Przeciwnie, celem tego przepisu jest usunięcie przeszkody na drodze realizacji prawa do sądu, które – według Trybunału Konstytucyjnego – oznacza:

- 1) prawo do uruchomienia postępowania przed sądem, a więc organem niezależnym, bezstronnym i niezawisłym,
- 2) prawo do poddania się procedurze sądowej zgodnej z wymaganiami sprawiedliwości i jawności oraz
- 3) prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd, czyli prawo do wyroku sądowego.

Oceniając zasadność wniesionej skargi, należy mieć na uwadze fakt, że w każdym procesie cywilnym o charakterze kontradiktoryjnym przynajmniej jedna strona (powód) jest zainteresowana w zakończeniu postępowania wyrokiem sądu. W interesie tej strony leży zlikwidowanie sytuacji „patowej”, spowodowanej niemożnością doręczenia pisma sądowego stronie przeciwnej. Mając na względzie realizację „prawa do sądu” w pełnym jego wymiarze, ustawodawca znalazł słuszne, moim zdaniem, rozwiązanie polegające na określeniu czynności równoważnych doręczeniu faktycznemu. Przepis art. 139 § 1 Kpc pozwala usunąć tamę na drodze

dalszego postępowania sądowego, które powinno zakończyć się prawomocnym orzeczeniem sądu. **W ten sposób kwestionowany przepis nie osłabia, lecz umacnia konstytucyjne prawo do sądu, wyrażone w art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej.**

W konkluzji wyrażam pogląd, że podniesiony w skardze zarzut niekonstytucyjności art. 139 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego jest bezzasadny.

Sporządził: Witold Pawełko

Przypisy:

1) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczenia pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz. U. nr 62, poz. 697).